

7. 8. 2002

ID: 18034

Právo hospodaření s národním majetkem

Právo hospodaření s národním majetkem mohlo svědčit pouze státní organizaci (zejména např. státnímu podniku, rozpočtové nebo příspěvkové organizaci apod.).

Právo hospodaření s národním majetkem mohlo svědčit pouze státní organizaci (zejména např. státnímu podniku, rozpočtové nebo příspěvkové organizaci apod.).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 271/2001, ze dne 15.5.2002)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobce J., spotřební družstvo v P., zast., advokátem, proti žalovanému obec D., zast., advokátem, o určení vlastnictví, vedené u Okresního soudu v Lounech pod sp. zn. 11 C 1393/97, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. ledna 2001 čj. 12 Co 568/98 - 48, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. ledna 2001 čj. 12 Co 568/98 - 48 se zrušuje a věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Rozsudkem ze dne 1. 6. 1998, čj. 11 C 1393/97 - 17 rozhodl Okresní soud v Lounech, že návrh žalobce, jímž se po žalovaném domáhal určení, že je vlastníkem nemovitosti čp. 441 na stavební parcele č. 16 o výměře 733 m² v obci a kat. území D., se zamítá. Současně soud rozhodl o povinnosti žalobce nahradit žalovanému náklady řízení v částce 4.875,- Kč.

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl k odvolání obou účastníků v předmětné věci, že rozsudek okresního soudu se potvrzuje s výjimkou výroku o náhradě nákladů řízení, který se mění tak, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně částku 2.625,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku na účet jeho advokáta a dále, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradu nákladů odvolacího řízení 1.235,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku na účet jeho advokáta.

Krajský soud v Ústí nad Labem jako soud odvolací věc projednal podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000 s odkazem na bod 15., hlavy I., části dvanácté zákona č. [30/2000 Sb.](#) a po přezkoumání rozsudku soudu prvního stupně, jakož i řízení, které mu předcházelo, dospěl k závěru, že odvolání žalobce není důvodné.

Odvolací soud se sice neshodl s okresním soudem v otázce naléhavého právního zájmu žalobce na určení vlastnického práva, avšak ztotožnil se s jeho právním názorem o věcné nedůvodnosti žaloby.

Z provedených důkazů měl odvolací soud, stejně jako soud prvního stupně, za prokázané, že právní

předchůdce žalovaného, tehdejší Městský národní výbor L., uzavřel se žalobcem v dubnu 1987, za souhlasu nadřízených orgánů, smlouvu o sdružení podle § 360a hospodářského zákoníku (zákon č. [109/1964](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, ve zkratce „hosp. zák.“), jejímž účelem byla výstavba prodejny v obci D., přičemž bylo zároveň ujednáno, že po převzetí dokončené stavby bude na žalobce převedeno vlastnické právo k vybudovanému objektu. Strany tedy měly po dokončení stavby v úmyslu uzavřít smlouvu podle § 349 hosp. zák. v souladu s ust. § 18 odst. 4 písm. b) tehdy platné vyhlášky č. [90/1984](#) Sb. V době, kdy byla uzavřena hospodářská smlouva, tj. v listopadu 1989, byla již sice cit. vyhláška zrušena vyhláškou č. [119/1988](#) Sb., ovšem i ta obsahuje identickou úpravu v ust. § 14 odst. 6 písm. a). V listopadu 1989 však byla uzavřena pouze hospodářská smlouva o převodu správy státního (národního) majetku na žalobce, nikoliv smlouva o převodu vlastnického práva. Z použitého univerzálního tiskopisu (formuláře) jasně vyplývá, že byl přeškrtnut „převod vlastnického práva“ a proto se pod bodem I. převáděla správa majetku, a to ke dni 1. 12. 1989. Také částka 1,163.000,- Kčs, kterou žalobce podle této smlouvy zaplatil, je zmíněna v bodě 3. smlouvy jako úhrada za převod správy národního majetku, a nikoliv v bodě 4. (formuláře) jako úhrada za převod vlastnictví.

K námitce žalovaného, že v případě družstva vždy docházelo u státního majetku pouze k převodu vlastnictví, odvolací soud poukázal na to, že z prováděcích předpisů k hospodářskému zákoníku, zejména z ust. § 12 s přihlédnutím k ust. § 1 vyhl. č. [119/1988](#) Sb. sice plynulo, že zákonodárce v té době nepočítal s tím, že by mohlo dojít k převodu správy národního majetku na družstevní organizaci, neboť předpisy upravovaly pouze převod správy mezi státními organizacemi navzájem. Družstva hospodařila s majetkem jednak z titulu vlastníka, jednak s majetkem, který jim byl odevzdán do trvalého užívání (bezplatného a to se týkalo jen pozemků). Odvolací soud nicméně dovodil, že žádný předpis možnost převodu správy na nestátní organizaci, tj. družstvo, nevyklučoval.

Odvolací soud uzavřel, že v daném případě nebylo naplněno ujednání ve smlouvě o sdružení o úmyslu účastníků uzavřít v budoucnu smlouvu o převodu vlastnictví. Bylo na žalobci, aby se domáhal splnění závazku ze smlouvy o sdružení, spočívajícího v převodu vlastnictví, a to u tehdejší státní arbitráže. Jelikož tak žalobce neučinil, není zde žádný právní titul, na jehož základě by přešlo vlastnické právo k předmětné nemovitosti. Přitom v dané věci není podstatné, zda sporná smlouva je neplatná pro rozpor se zákonem, resp. pro jeho obcházení (ust. § 24 hosp. zák.).

Z uvedených důvodů odvolací soud napadený rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný potvrdil (ust. § 219 o. s. ř.).

Proti tomuto rozsudku podal žalobce, právně zastoupen, v otevřené lhůtě dovolání, s tím, že je přípustné, poněvadž jde o rozhodnutí zásadního významu po právní stránce.

Dovolatel zdůrazňuje, že právní předchůdce žalovaného, tehdejší Městský národní výbor v L., za souhlasu nadřízených orgánů uzavřel se žalobcem smlouvu o sdružení, v níž bylo ujednáno, že po převzetí vystavěné prodejny v D. bude na žalobce převedeno vlastnické právo k tomuto objektu. Zřejmě omylem došlo v tiskopisu k přeškrtnutí údaje o tom, že jde o převod vlastnictví a také kupní cena, kterou žalobce řádně zaplatil, byla v tiskopise vyznačena jako cena za převod správy.

Podle názoru dovolatele je zcela zřejmé, že převod správy, resp. v době, o kterou jde, již převod

práva hospodaření s majetkem státu, byl možný jen mezi subjekty, jež toto právo mohou resp. mohly vykonávat, podle tehdejších předpisů mezi státními organizacemi. Převod práva hospodaření mezi státní organizací a občanem, ale i nestátní organizací, jakou byl a je (jakožto družstvo) žalobce, po právu rozhodně nebyl.

Dovolatel poukazuje na znění ust. § 64 odst. 2 a § 65 odst. 3 hosp. zák., jakož i na ust. § 1 tehdy platné vyhl. č. [119/1988](#) Sb., o hospodaření s národním majetkem. K převodu správy resp. práva hospodaření na žalobce dojít nemohlo, taková smlouva by nemohla být platná.

Dovolatel má za to, že při převodu mezi státní a nestátní organizací šlo podle ust. § 69 odst. 1 hosp. zák. o převod vlastnictví a vztahovala se na něj ustanovení hospodářského zákoníku, a poukazuje dále na ustanovení § 23 odst. 1 a odst. 4 a § 153 odst. 2 hosp. zák., týkající se vzniku smlouvy.

Zásadní právní význam dovolatel spatřuje v tom, že je nesprávný právní názor odvolacího soudu, že by právo hospodaření s národním majetkem podle dřívějších předpisů mohlo být převáděno i mezi nestátními subjekty. Nesprávný je podle odvolatele též právní názor soudu, že zde není žádná smlouva o převodu vlastnictví. Dovolatel se domnívá, že když došlo k převzetí nemovitosti, jejímu zaplacení a přijetí kupní ceny a smlouva jen nebyla uzavřena v předepsané formě (§ 23 odst. 1 hosp. zák.), avšak nejenže bylo započato s plněním, ale smlouva byla splněna v celém rozsahu, mohl soud podle § 23 odst. 4 hosp. zák. učinit závěr o její platnosti.

Podle názoru dovolatele, kdykoli je žalováno plnění ze smlouvy, je nutno se zabývat její platností. Navíc postup právního předchůdce žalovaného, který kupní cenu převzal, je v rozporu se starou zásadou „nemo turpitudinem suam allegaus auditor“, neboli nikdo se nemůže dovolávat vlastní nepoctivosti“.

Dovolatel navrhuje, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil.

Žalovaný ve vyjádření k dovolání navrhuje zamítnutí dovolání. Podle jeho názoru není dána přípustnost dovolání podle § 239 odst. 2 o. s. ř. a protože není tvrzen žádný z důvodů podle § 237 o. s. ř., mohly by založit přípustnost (žalovaný má zřejmě na mysli „důvodnost“) dovolání jen důvody uvedené v ust. § 241 odst. 3 písm. b), c) a d) o. s. ř. Dovolatel však podle názoru žalovaného pouze opakovaně polemizuje se závěry soudu, který se se všemi jeho argumenty a námitkami vypořádal. Dovolatel neunesl důkazní břemeno v řízení o klasické žalobě na určení vlastnického práva.

Podle bodu 17., hlavy I., části dvanácté zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001).

Nejvyšší soud jako soud dovolací, po zjištění, že dovolání vykazuje zákonem stanovené obsahové a

formální náležitosti (ust. § 240 odst. 1, § 241 odst. 1 a 2 o. s. ř.), se nejprve zabýval otázkou jeho přípustnosti, neboť podle ust. § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Dovolatel se obsahově dovolává přípustnosti podle § 239 odst. 2 o. s. ř., aniž vymezuje otázky, které činí napadené rozhodnutí právně významným.

Podle ust. § 239 odst. 2 o. s. ř. nevyhoví-li odvolací soud návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, který by učiněn nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku nebo před vyhlášením (vydáním) usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, je dovolání podané tímto účastníkem přípustné, jestliže odvolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam.

O rozhodnutí po právní stránce zásadního významu jde tehdy, jestliže odvolací soud posuzoval právní otázku, která v projednávané věci měla pro rozhodnutí určující význam. Rozhodnutí musí mít současně po právní stránce zásadní význam z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (pro všechny obdobné případy). Z tohoto pohledu má zásadní význam zpravidla tehdy, řeší-li takovou právní otázku, která judikaturou vyšších soudů nebyla vyřešena nebo jejíž výklad se v judikatuře těchto soudů dosud neustálil (vyšší soudy řeší takovou otázku rozdílně), nebo jestliže odvolací soud řešil určitou právní otázku jinak, než je řešena v konstantní judikatuře vyšších soudů.

V posuzované věci dovolatel odpovídající návrh na vyslovení přípustnosti dovolání vskutku řádně a včas vznesl, přičemž Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným.

Za právní otázku zásadního významu má odvolací soud otázku, zda správa národního majetku resp. právo hospodaření s národním majetkem podle dřívějších předpisů, mohly být převáděny i na nestátní organizaci (v daném případě družstvo).

S přihlédnutím k době uzavření zkoumané hospodářské smlouvy (dne 27.11.1989) je pro další úvahy Nejvyššího soud rozhodný výklad hospodářského zákoníku ve znění zákonů č. [117/1965](#) Sb., č. [82/1966](#) Sb., č. [13/1967](#) Sb., č. [69/1967](#) Sb., č. [72/1970](#) Sb., č. [138/1970](#) Sb., č. [144/1975](#) Sb., č. [165/1982](#) b., č. [98/1988](#) Sb. a č. [173/1988](#) Sb.

Právo hospodaření s národním majetkem mohlo (v době uzavírání předmětné smlouvy dne 27. 11. 1989) svědčit pouze státní organizaci (zejména např. státnímu podniku, rozpočtové nebo příspěvkové organizaci apod.), neboť se jednalo o majetek státu neboli národní majetek (srov. ust. § 64 a násl. hosp. zák.).

Podle § 64 odst. 2 hosp. zák. k jednotlivým věcem, pohledávkám a jiným majetkovým právům státu mají státní organizace právo hospodaření. Dle § 70 odst. 1 hosp. zák. části národního majetku mohou být odevzdány bezplatně do trvalého užívání jiným socialistickým organizacím než státním, zejména družstevním nebo společenským.

Z ust. § 71 odst. 1 hosp. zák. se pak podává, že státní socialistická organizace může, pokud je to účelné, národní majetek, ke kterému má právo hospodaření a který dočasně nepotřebuje k plnění svých úkolů, přenechat smlouvou k užívání jiné socialistické organizaci (§ 348).

Právo hospodaření s národním majetkem ve smyslu tehdy platných předpisů nemohla mít nestátní organizace, např. právě družstvo. Proto bylo pojmově vyloučeno toto právo převést ze státní na nestátní organizaci. Jiným socialistickým organizacím než státním mohly být části nár. majetku pouze odevzdávány do trvalého (dočasného) užívání (srov. § 70 a 71 hosp. zák.).

Jelikož napadené rozhodnutí vychází z opačného právního závěru, řeší předmětnou právní otázku zásadního významu nesprávně a dovolací soud musel ze shora uvedených důvodů napadený rozsudek ve věci samé i v souvisejících výrocích o nákladech řízení, zrušit a věc vrátit odvolacímu soudu k dalšímu řízení (ust. § 239 odst. 2 ve vazbě na ust. § 241 odst. 3 písm. d) a ust. § 243b odst. 1 in fine a odst. 2 věta první cit. ustanovení o. s. ř.).

V dalším řízení musí soud zkoumat předmětnou hospodářskou smlouvu z hlediska projevu vůle účastníků, kteří smlouvu uzavírali, a to s přihlédnutím k předchozí smlouvě o sdružení, přičemž musí vycházet z právního názoru, že smlouvou mohlo být převedeno pouze vlastnictví. Toto zkoumání nelze omezit jen na vyplnění předepsaných rubrik ve formuláři smlouvy, nýbrž je potřebné je soustředit na to, k čemu směřovaly projevy vůle stran, za použití pravidel o výkladu právních úkonů, o náležitostech právních úkonů a o jejich platnosti.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada](#)
- [Směnečný a šekový platební rozkaz, prominutí zmeškání lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Veřejné zakázky](#)
- [Výklad právních předpisů, přepravní smlouva](#)
- [Smluvní pokuta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)